

Türk Dünyası İncelemeleri Dergisi/Journal of Turkish World Studies
21/2 Kış–Winter 2021, ss. 483-512
DOI: 10.32449/egetdid.1003291

Büyük Çamlıca Dergâhı Tarafından Hazırlanan **Bektaşî Tercemanları Kitapçığı**

*Prepared by Büyük Çamlıca Dervish Lodge
the Bektashi Tercemans Booklet*

Kenan Ziya TAŞ*
Özlem ÖZDEMİR**

Özet

Türk kültür tarihinde başlı başına bir araştırma sahası olan Alevi-Bektaşî kültürü, sözlü ve yazılı gelenekte pek çok ürün ortaya koymuştur. Ritüel ve ibadet törenleri sırasında icra edilen tercemanlar da şekil ve içerik bakımından bu kültürün özelliklerini taşıyan metinlerdir. Bu makalede, Bektaşî tarikatının farklı törenlerinde söylenen tercemanların Çamlıca Bektaşî Dergâhı tarafından bir araya getirilmesiyle hazırlanan Bektaşî Tercemanları adlı kitapçık tanıtılıp incelenmiştir. Makalenin giriş bölümünde Büyük Çamlıca Dergâhı ya da Tahir Baba Tekkesi olarak bilinen dergâh hakkında bilgi verilmiştir. Birinci bölümde Alevi-Bektaşî kültürünün ürünü olan terceman ve gülbank kavramları ele alınmıştır. İkinci bölümde söz konusu terceman tanıtılarak şekil, konu, dil ve üslup özellikleri incelenmiştir. Ekler kısmında ise terceman kitapçığındaki Arap harfli metnin çeviri yazısı ve günümüz Türkçesine aktarılmış haline yer verilmiştir. İncelenen bu eserde Alevi-Bektaşî kültürüne ait post, traş, kurban gibi pek çok konuda söylenen tercemanlara yer verildiği görülmüştür. Bektaşî geleneğinde tercemanların yer aldığı çok sayıda yazma eser vardır. Ancak bir dergâh bünyesinde hazırlanıp dergâhın kurumsal yayını olan terceman kitapçığı nadirdir. Bektaşî Tercemanları adlı eser, bu yönüyle dikkat çekmektedir.

Anahtar kelimeler: Bektaşî, Alevi, terceman, gülbank, dua, Çamlıca Dergâhı, Tahir Baba Tekkesi.

Abstract

Alevi-Bektashi culture, which is a field of research on its own within the history of Turkish culture, has produced many products in oral and written tradition.

---

* Prof. Dr., Balıkesir Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, kztas@hotmail.com, ORCID ID: 0000-0002-8866-4025.

** Dr., drozlemezdmr@gmail.com, ORCID ID: 0000-0002-0617-9799.

The tercemans performed during rituals and worship ceremonies are texts that bear the characteristics of this culture in terms of form and content. In this article, the booklet called Bektaşî Tercemans, which was prepared by the Çamlıca Bektashi Dervish Lodge, was introduced and examined. In the introduction part of the article, information about the lodge known as Büyük Çamlıca or Tahir Baba is given. In the first part, the concepts of Terceman and Gülbank, which are the products of Alevi-Bektashi culture, are discussed. In the second part, the terceman in question was introduced and its shape, subject, language and stylistic features were examined. In the appendices, the translation of the Arabic letter text in the terceman booklet and its translation into contemporary Turkish are given. In this analyzed work, it was seen that the terceman booklet included several texts told on different subjects such as maqam, shaving, and sacrifice all belonging to the Alevi-Bektashi culture. In the Bektashi tradition, there are many hand-written books including tercemans. However, a terceman, which is the institutional publication of a Dervish Lodge, is rare. The work called Bektashi Tercemans draws attention in this respect.

Keywords: *Bektashi, Alevi, terceman, gulbank, prayer, Camlica Convent, Tahir Baba Lodge.*

Alevi-Bektaşî inancı İslam dini çerçevesindeki bir inanç modeli olmasını yanı sıra bu model etrafında şekillenen büyük bir kültür birikimini de temsil etmektedir. Kendine özgü kodlara sahip olan Bektaşî inancı bu bağlamda kültür tarihimizde müstakil bir yere sahiptir. Tarikat çevrelerinde belli kalıplara dâhil edilerek dillendirilen dualar olan tercemanlar da bu kültürün bir unsurudur. Tarikatın farklı törenlerinde söylenen tercemanlar, kimi zaman çoğunluğu tarikat mensubu farklı kişiler tarafından bir araya toplanarak kitaplaştırılmıştır. Büyük Çamlıca Dergâhı, diğer adıyla Tahir Baba Tekkesi olarak bilinen Bektaşî Dergâhı bünyesinde hazırlanan *Bektaşî Tercemanları* adlı kitapçık da bunlardan biridir.

Bektaşî geleneğinde tercemanların yer aldığı çok sayıda yazma eser bulunsa da, bir dergâhın kurumsal yayını olan terceman kitapçığı nadirdir. *Bektaşî Tercemanları*, Büyük Çamlıca Bektaşî Dergâhının postnişini Nuri Baba'nın mührüyle hazırlanmış olması bakımından önem taşımaktadır. Kitapçık, herhangi bir açıklama olmasa da muhtemelen dergâha gelen derviş ve muhipler için bir kılavuz olarak hazırlanmıştır.

Bu makalede önce Çamlıca Bektaşî Dergâhı ve postnişini Nuri Baba hakkında bilgi verilmiş, ardından gülbang ve terceman kavramlarına ve bunların Türk edebiyatındaki yerine değinilmiş, daha sonra eserin içeriği hakkında inceleme yapılmıştır. Tercemanlarda Bektaşîlik açısından dikkat çeken hususlar ile Bektaşî kimliğinin ifadesinde ön plan çıkan vurgular üzerinde durulmuştur.

Büyük Çamlıca Bektaşî Dergâhı adıyla ünlene [Mehmet] Tahir Baba Tekkesi, Osmanlı sultanı III. Selim döneminde (1789-1808) Tahir Baba adında bir Bektaşî şeyhi tarafından 1794 yılında (Maden, 2019, s. 380) Çamlıca Kısıklı'da kurulmuştur. III. Selim'in annesi Mihrişah Valide Sultan'ın sarayına yakın bir yerde olduğu bilinmektedir (Öz, 2001, s. 222). Diğerlerine göre günümüze daha yakın tarihte kurulan bir tekke olduğu söylenebilir. Bedri Noyan (2002b) bu dergâhın III. Selim zamanında Tahir Baba tarafından yeniden kurulduğunu söylemektedir (s. 133). Eğer bu bilgi doğruysa yani yeniden kurulmuşsa dergâh daha eski tarihli olup bir süre terkedilmiş, sonra yeniden şenlendirilmiştir. Noyan'ı doğrulayan başka çalışmalar da vardır. Buna göre 17. yüzyılda Evliya Çelebi'nin bahsettiği bir tekkenin zamanla yıkıldığı, bu yıkıntılar üzerinde yeni bir dergâhın Tahir Baba tarafından imar edilmiştir (Maden, 2019, s. 310).

Tahir Baba 1794-1824 yılları arasında bu dergâhta postnişinlik yapmıştır. Tahir Baba, postnişinlik yaptığı süre içerisinde burada bir vakıf kurmuş ve böylece dergâhın kendi kendine yetecek ekonomik güce kavuşmasını sağlamıştır. Bu bağlamda 12 (on iki) dönümlük bir arsa, bir bina (zaviye, tevhidhane, iki hücre, bir matbah [mutfak], bir kiler, bir ahır, iki tuvalet, bir su kuyusu, bir avlu, bir kasr [köşk] ve bitişğinde bir hücre, bağ ve ağaçlığı vakfa bağışlamıştır (Maden, 2019, s. 311). 1819 yılında yeni bir vakıf daha kuran Tahir Baba, bu vakfa da dört oda, bir kiler, iki su kuyusu, bir şirahane, bahçesi bulunan bir de arazi vakfetmiştir (Maden, 2019, s. 312).

Tahir Baba yaklaşık 30 sene dergâhın başında postnişin olarak kalmış ve 1824 yılında vefat etmiştir. Ancak 1826 yılında Yeniçeri Ocağının kaldırıldığı ve Bektaşîliğin yasaklandığı yıllarda dergâhın başında Mehmet Baba adında bir zat bulunduğu kayıtlarda bulunmaktadır. Yapılan tahkikatta dergâhın şeyhi Tahir Baba'nın vefat ettiği ve buranın Tahir Baba'nın bir dervîşi tarafından idare edildiği anlaşılınca dergâhtaki dervîşler sürgüne gönderilmiştir (Maden, 2010, s. 109). O sırada tekkenin başında bulunan Mehmet Baba önce Tire'ye sürgün edilmiş (Maden, 2010, s. 93; Maden, 2019, s. 313) sonra sürgün gittiği Tire'de idam edilmiştir (Öz, 2001, s. 222; Maden, 2010, s. 93; Maden, 2019, s. 313).

Bektaşî tarikatının yasaklanmasına karar veren heyet, 60 (altmış) yıldan yaşlı (yani 1776 yılından önce yapılan) Bektaşî tekkelerine dokunulmamasına, daha genç tekkelerin ise yıkılmasına hükmetmiştir (Maden, 2010, s. 69). Büyük Çamlıca Bektaşî Dergâhı'nın da altmış yaşından genç olduğu değerlendirilmiştir. Bu sebeple dergâh, yıkılan dergâhlar arasında yer almıştır. Dergâhın meydan odası ve dervîş odaları tamamen yıktırılmış, harem odaları ile türbeye ise dokunulmamıştır (Maden, 2010, s. 109; Maden, 2019, s. 313). Tahir Baba çocuksuz vefat ettiğinden dergâha ait Sarıkaya mevkiindeki sekiz dönüm bağ ile

dergâhın enkazı satılmış, Sultan I. Abdülhamid vakfına bağlı olarak Tahir Baba'nın tesis ettiği 12 (on iki) dönüm büyüklüğündeki arsa Bostancıbaşı Abdullah Ağa Vakfına aktarılmıştır (Maden, 2010, s. 109; Maden, 2019, s. 313-314).

1826'dan sonra yer altına çekilen Bektaşiler yasakların gevşemesiyle birlikte yavaş yavaş görünür hale gelmişlerdir. 19. yüzyılın sonunda, Salih Efendi'nin oğlu olan ve Bektaşî Afif Baba'nın yanında yetişen Nuri Baba (1817-1892) (Maden, 2019, s. 315) Büyük Çamlıca Bektaşî Dergâh'ını bir Nakşî tekkesi olarak yeniden açmıştır (Maden, 2010, s. 227).

Bu çalışmanın konusu olan *Bektaşî Tercemanları* 1888 yılında kaleme alındığına göre o tarihte dergâh Nuri Baba tarafından açılmış bulunuyordu. Muhteşem dergâhın ihyası Sultan Abdulmecid zamanında (1839-1861) (Maden, 2019, s. 314) yani 1861'den önce gerçekleştirmiştir. Her ne kadar dergâh, resmîyette Nakşî tekkesi olarak açılrsa da bütün yönleriyle Bektaşî kimliğini korumuştur (Noyan, 2002b, s. 133; Maden, 2019, s. 315).

Nuri Baba'nın gayreti, sadece dergâhın açılmasıyla sınırlı kalmamış, dergâh onun sayesinde İstanbul'un ileri gelenlerinin rağbet ettiği bir kültür ve müzik merkezi haline gelmiştir (Maden, 2020, s. 227; Maden, 2019, s. 316). Nuri Baba'nın çevresinde oluşan kültürel hareketlilik, dikkatlerden kaçmamıştır. Dergâhta çok sayıda şair yetiştiren Nuri Baba'nın şöhreti, çalışmaları sayesinde Bektaşî cemaatini aşarak İstanbul halkı arasında da yayılmıştır (Noyan, 2002b, s. 133; Maden, 2010, s. 227; Maden, 2019: 315-316). Nuri Baba hakkında yazılan birçok şiir günümüze değin ulaşmıştır (Noyan, 2002b: 135-138; Noyan, 2003: 258-260). Nuri Baba, Hacı Bektaş Veli Dergâh'ındaki postnişinin seçilmesine de müdahil olmuş Çelebi Cemaleddin Efendi'nin yanında yer almıştır. Çelebi Cemaleddin Efendi postnişin olunca hükümete memnuniyetini bildirmiştir (Maden, 2019, s. 316). Nuri Baba'nın başında bulunduğu dergâh, sadece yaz aylarında açık tutulmuştur. Kış aylarında kapatılıp, 21 Mart'ta Nuri Baba'nın kendi yazdığı Nevruziyeyi okumasıyla açılmıştır (Maden, 2010, s. 227). Ayrıca Nuri Baba'nın dergâhın başında olduğu 1895 yılında Çamlıca Bektaşî Dergâhında Muharrem ayında mersiyeler okunup matem aşısı dağıtıldığı kaynaklara yansımıştır (Maden, 2010, s. 232).

Bektaşî Tercemanları adlı kitapçık da Nuri Baba'nın postnişinliği döneminde 1888 yılında hazırlanmıştır. Bütün bunlar Nuri Baba döneminde dergâhın bir kültürel üretim merkezi haline getirildiğini göstermektedir. Nuri Baba, dönemin ediplerini ve önemli kişilerini etkileyip çevresinde toplamıştır. Ayrıca kendisi de eserler üretmiş, Nevruziye yazmıştır. Bu yönüyle onun kültürlü, iş ehli, eli kalem tutan biri olduğu söylenebilir. Hacı Bektaş Veli Dergâhı postnişinliğine kimin

geleceğine müdahil olması, devlet katında önemli bir nüfuza sahip olduğunun da göstergesidir.

1892 yılında Hakk'a yürüyen Nuri Baba, Karaca Ahmet Sultan Kabristanı'nda sırlanmıştır (Maden, 2019, s. 318). Nuri Baba'nın vefatından sonra dergâhın başına damadı Serhâb Tefvik Baba postnişin olmuştur (Maden, 2020, s. 263). Tefvik Baba'nın postnişinliği konusunda ihtilaf yaşanmış, mahkemeye taşınan itirazlar sonucunda yerine Nuri Baba'nın oğlu "Nur Baba" ve "Genç Ali Baba" adlarıyla nam yapmış Ali Nutki Baba (1869-1936) geçmiştir (Noyan, 2003, s. 29; Maden, 2019, s 316; Maden, 2020, s. 263).

Meşhur Mehmet Ali Hilmi Dede baba'dan nasipli olan Ali Nutki Baba (Noyan, 2003, s. 30; Maden, 2019, s. 317), postnişinlik görevini tekke ve tarikatların kapatıldığı 1925 yılına kadar sürdürmüştür. Dergâhtaki kültürel hareketlilik onun döneminde de devam etmiştir. Ancak Yakup Kadri'nin yazdığı *Nur Baba* romanıyla kötü anılmış, devamında gelen süreçte hayli yıpranmıştır. Atatürk, sofrasına konuk ettiği Ali Nutki Baba'yı, romanın yazarı Yakup Kadri'ye karşı övmüş, "Bu, senin anlattığın kimseye hiç benzemiyor" demiştir. Ali Nutki Baba nihayet Atatürk tarafından Hacı Bektaş'ın da bağlı olduğu Mucur'a¹ kaymakam olarak atanmıştır. 1936 yılında Hacı Bektaş Veli Dergâhı'nda vefat eden Ali Nutki Baba, Çamlıca'da defnedilmiştir (Noyan, 2003, 31-39; Maden, 2019, s. 317-337). Kabri bir süre sonra Karaca Ahmet Sultan Kabristanı'na nakledilmiştir (Maden, 2019, s. 318).

Çamlıca'nın Kısıklı mahallesinde bulunan dergâh, bugün tamamen tahrip olmuştur. Dergâhın yerine apartmanlar yapılmış, sadece mezarlık ayakta kalabilmiştir.

1. Terceman ve Gülbank Kavramları

Bireyin yaratıcıya, kutsal varlıklara, insana veya bir başka yaratılmışa iyi dileklerini sunması anlamına gelen dua, Alevi-Bektaşî inancında hem İslamî unsurlardan hem de geleneksel kültürden beslenerek gelişmiş ve farklı adlarla anılmıştır. Alevi-Bektaşî ibadet ve uygulamalarında söylenen dualar, tevhid, tövbe duası, salavat, Nad-ı Ali duası, terceman, gülbank ve çeşitli ayetlerdir (Erdem Kük, 2021, s. 87).

Bektaşî Tercemanları, tarikat bünyesinde icra edilen farklı törenlerde dillendirilen tercemanların diğer birkaç duanın bir araya getirilmesiyle hazırlanmıştır. Bu bağlamda terceman ve bununla yakından ilgili olan gülbank kavramları hakkında bilgi verilmelidir. Bektaşîliğin dua külliyatında gülbank ve terceman (veya tercüman) iki önemli kavramı teşkil eder. Bu iki kavram

---

¹ Kırşehir'e bağlı ilçe.

birbiriyle ilişkilidir. Gülbank kavramını tam olarak anlamadan terceman kavramının anlaşılması imkânsız Bu nedenle öncelikle gülbank ve tercemanın ne olduğu ortaya konulup sınırları çizilmeli, birbiriyle olan bağı incelenmelidir.

Farsça bir kelime olan gülbank “gül sesi” anlamına gelir. İbadet ve uygulamalardaki işlevleri göz önüne alınarak yapılan tanımlara göre gülbank, farklı araştırmacılar tarafından farklı şekillerde değerlendirilir. Uzun’a göre gülbank, gerçekleştirilen ritüel uygulamanın uğurlu ve hayırlı olmasını dilemek maksadıyla tarikat ortamında belirli bir makamla icra edilen dua niteliğindeki sözlerdir (1996, s. 232-235). Ersal ve Ersöz, gülbankların dinî ve tarikat çevresindeki işlevlerinin yanı sıra içerik ve şekil özelliklerine de odaklanmıştır. Buna göre gülbank, “Alevi-Bektaşî inanç önderleri tarafından ritüel ve inanç pratiklerinde dilek ve temennilerin Allah’a ulaşması için edilen, bunun için hizmet piri ve bağlı bulunulan ocak pirinin vasıtasına başvuru, ritüel ve inanç pratiklerine göre içeriği değişebilen; giriş, dua ve kapanış formellerinden oluşan; ikilemeler, üçlemeler, paralel yapılar, duraklar ve ses yinelemeleri ile sağlanan bir ahengi olan yakarış ve dua metinlerine verilen addır” (2013, s. 55). Kaya ve Soyger ise gülbankların yalnızca tarikat çevrelerinde icra edilmediğini, mehter musikisinin, yeniçeri ocağının, saray ve loncaların çeşitli törenlerinde de söylendiğini bildirir (Kaya, 2014, s. 371; Soyger, 2019, s. 191-191).

Terceman ise Bektaşî dedebabası Bedri Noyan tarafından “Bir işe başlanılmadan önce, çoğuncası Türkçe olarak söylenen, şiir ya da düz yazı olarak düzenlenmiş kısa dualardır” (2002a, s. 56) şeklinde tanımlanmıştır. Kimi araştırmacılar, terceman kavramının melodi, tavır ve üslûp bakımından Türklüğün izlerini taşıyan manzum dua olduğunu bildirerek tercemanın Türk kültürünün bir sözlü ürünü olduğunu ortaya koyar (Revnaoğlu’ndan alıntılan Koç, 2021, s. 383). Cem Dilçin, tercemanların Bektaşîler tarafından çeşitli ritüel ve uygulamalarda okunduğunu bildirerek uyaklı olmaları yönüne dikkat çeker (2009, s.219). Eyüboğlu da bu inanç ürünlerin belli bir gelenek çerçevesinde şekillendiğini ve sistemli olduğunu özellikle belirtir (2010: 182-183). Yıldırım da tercemanların genellikle tarikattaki hizmetlerin başında ve sonunda söylenmesinin yanında şiirsel bir ahenge de sahip olduklarını ortaya koyar (2020, s. 499).

Genel olarak terceman, gülbank terimi ile eşanlamlı olarak kullanılır. Ancak şekil ve içerik olarak benzeseler de tercemanları gülbanklardan ayıran kimi özellikleri vardır. Gülbanklarla tercemanlar arasındaki farkları şu şekilde sıralamak mümkündür:

1) Gülbank topluluk karşısında ve toplu ibadet meclislerinde okunur. Terceman topluluk şartı aranmaksızın (Cebecioğlu, 2005, s. 652; Eyüboğlu,

2010.; s. 182-183; Kaya, 2019, s. 779; Üçer ve Sarı, 2020, s. 366) günün belli saatlerinde kişisel olarak da okunabilir (Uzun, 1996, s. 232-235; Duymaz, 2018, s. 439; Üçer ve Sarı, 2020, s. 366).

2) Tercemanlar muhip ve dervişler, gülbanklar ise mürşitler tarafından okunur (Cebecioğlu, 2005, s. 652; Duymaz, 2018, s. 439; Ersal ve Ersöz, 2013, s. 54; Soyger, 2019, s. 191).

3) Gülbanklar genelde “Allah Allah illallah”, “Allah Allah eyvallah” ve “Bismi Şah Allah Allah” olmak üzere üç kalıp ifadeyle başlar. Son kalıp ifadedeki “Şah” ismi, Allah’ı ifade eder (Özdemir, 2017, s. 67, 122; Üçer ve Sarı, 2020, s. 372). Tercemanların başında ise bu kalıp ifade ya bulunmaz yahut nadiren bulunur.

2. Tercemanların Tanıtımı ve İçeriği

Üzerinde çalıştığımız *Bektaşî Tercemanları* adlı eser, Çamlıca Bektaşî Dergâhının kurumsal yayını olan bir kitapçıktır. Şimdiye kadar kitapçığın iki nüshası bulunabilmiştir. Bunlardan birincisi Milli Kütüphane Yazmalar Koleksiyonu’nda *Bektâşî Tercümânları* adıyla ve 06 Mil Yz A 2464 yer numarasıyla kaydedilmiştir. Yazı türü harekeli nesih, kâğıt ise suyolu filigranlı kâğıttır. Kitapçığın ölçüleri 208x134 mm’dir. Ön ve arka kapak dışında kitapçık toplam 8 (sekiz) varaktan oluşmaktadır.² Aynı eserin ikinci nüshası Hacı Bayram Veli Üniversitesi bünyesinde bulunan Türk Kültürü Açısından Hacı Bektaş-ı Veli Araştırmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi kütüphanesinde yer almaktadır. B 267-1847 arşiv numarasıyla ve *Bektaşî Tercemanı* adıyla kaydedilen el yazması eserin dijital ortamdaki kopyasını, merkezin müdürü Prof. Dr. Ahmet Taşğın tarafımıza teslim etmiştir. Üzerindeki Latin harfli notlardan bu nüshanın Millî Kütüphane’deki nüshadan fotokopi edildiği anlaşılmaktadır.³ *Bektaşî Tercemanları* kitapçığının çeviriyazısı daha önce Ömer Faruk Teber tarafından kısa bir değerlendirmeye birlikte yayımlanmıştır. Teber, çalışmasında yalnızca Aleviliğin yazılı kaynakları çerçevesinde terceman ve gülbanklar hakkında kısa değerlendirmelerde bulunmuştur (2007: 209-216).

Bektaşî Tercemanları kitapçığı Arap harfleriyle kaleme alınmıştır. Kitapçığın son sayfasında yer alan mühürde “Mehmed (Muhammed) Nûrî Baba can halife-i Hazret-i Pîr post-nişîn Dergâh-ı Çamlıca-i Kebîr” yazılıdır. Kitapçığın sonunda Hicri 16 Muharrem 1306 (22 Eylül 1888) tarihi düşülmüştür. Ayrıca aynı yerde Hümâyün kolağalarından İbrahim Efdal’ın adı vardır. Bu açıklama ve notlardan anlaşıldığına göre Hümâyün kolağalarından İbrahim Efdal, bu eseri 22 Eylül 1888 tarihinde tamamlamıştır. Dergâhın postnişini Nuri Baba da kontrol ettikten sonra mühürlemiştir.

---

² Milli Kütüphane nüshası olarak anılacaktır.

³ Hacı Bayram Veli Üniversitesi nüshası olarak anılacaktır.

Kitapçıkta yer alan terceman metinlerinden anlaşılacağı üzere metni kaleme alan kişi konuya ve kaynaklara vakıftır. Bektaşiliğin terimlerini tam olarak kavramış, bunu metinde ustalıkla kullanabilmiştir.

Kitapçık *Bektâşî Tercümânları* adıyla kaydedilmiş olsa da kitaptaki duaların tamamı tercemanlardan ibaret değildir. Kitapçıkta münacaat, salavat ve terceman formunda toplam 25 (yirmi beş) dua bulunmaktadır. Kitapçıkta yer verilen tercemanlar ve diğer dualar sırasıyla şöyledir: Münâcâtü (Arapça), Salavât-ı Şerife (Arapça), Ed'iyeye-i Mahsûsa (Arapça), Nâd-ı 'Ali (Arapça), Tercemân-ı Dârü (Türkçe), Tercemân-ı Tâc (Türkçe), Niyet-i Gusûl (Arapça), Tercemân-ı İkrâr (Türkçe), Şerh-i Ziyâretnâme (Türkçe), Du'ây-ı Ziyâretnâme (Arapça), Münâcâtü (Türkçe), Tercemân-ı Âb (Arapça), Tercemân-ı Vedâc (Türkçe), Tercemân-ı Eşik (Türkçe), Tercemân-ı Çamaşûr (Arapça), Tercemân-ı Post (Türkçe), Tercemân-ı Meydân Taşı (Türkçe), Tercemân-ı Teslîm (Türkçe), Tercemân-ı Tıraş (Türkçe), Tercemân-ı Hatâ (Türkçe), Tercemân-ı Türbe (Türkçe), Tercemân-ı Çırâğ (Türkçe), Tercemân-ı Vahdet (Türkçe), Tercemân-ı Kurbân (Arapça), Tercemân-ı Âb-ı Tuhûr (Türkçe).

Eserde yalnızca dualar bulunmamaktadır. Kültürümüzde kargış olarak adlandırılan ve adaletsizliğe, çaresizliğe maruz kalma sonucunda bir bireyin kötülüğünü istemek için yaratıcıya yakarış (Gezer, 2017, s. 974) anlamına gelen beddualar da terceman metinlerinde yer alır. Örneğin Du'ây-ı Ziyâretnâme'de Hz. Muhammed ve Ehlibeyt'e zulmedenlere, Hz. Hüseyin'in katillerine beddualar bulunur. Terceman-ı Âb'da da benzer şekilde Hz. Hüseyin'in katillerine beddua edilir.

Eserde yer alan dualardan Türkçe olanlara terceman adı verilmiş, Arapça olanlar ise farklı isimlerle anılmıştır. Münacaat, Salâvatı Şerife, Ediyeye-i Mahsusa, Nad-ı Ali Duası, Niyet-i Gusûl gibi Arapça dualar, *Bektaşî Tercemanları* adlı eserde terceman olarak anılmamıştır. Bu durum, eserde Türkçenin tercih edilmesi bakımından son derece önemlidir. Her ne kadar bazı tercemanlarda Arapça cümleler olsa da, eserde Türkçenin baskınlığı açıkça görülmektedir.

Bektaşî Tercemanları adlı eser hem doğrudan hem de dolaylı yollardan Bektaşilikteki inanç ve ibadetler hakkında bilgiler vermektedir. Kitapçığın kaynakları arasında ayetler ve hadisler dikkat çekmektedir. Kitapçıkta yer verilen ilk münacaatta Kaf suresinin 16. ayetini⁴ anımsatacak şekilde Allah'ın insana şah damarından daha yakın olduğuna vurgu yapılmıştır. Terceman-ı

⁴ Kaf Suresi 16. ayetin meali: "Gerçekten biz insanı yarattık ve nefsinin ona yaptığı vesveseyi biliyoruz. Biz ona şah damarından daha yakınız" (Kuran-ı Kerim, 2013, s. 518).

Dar'da Araf suresi 23. ayetine⁵ yer verilmiştir. Terceman-ı Çamaşır'da İnsan (Dehr) suresinin 28. ayetinden⁶ bir bölüm olduğu gibi aktarılmıştır. Terceman-ı Vahdet'de ise İhlas suresine yer verilmiştir.

Kitapçıkta dualarda hadisler de bulunmaktadır. Söz gelimi Nad-ı Ali Duası'nda Hz. Muhammed'in buyurduğu "Ali'den daha yiğit, Zülfikar'dan daha güçlü kılıç yoktur" (Sabırî, 2008, s. 193) hadisi yer almaktadır.

Duaların genelinde "Allah-Muhammed-Ali" şeklinde formüle edilen Bektaşiliğin üç temel inancına yani tevhid, nübüvvet ve velayete (Özdemir, 2021, s. 1-26) vurgular vardır. Nad-ı Ali Duası'nda bunun bir ifadesine yer verilmiştir: "Tüm sıkıntı ve güçlüklerimde nurunun büyüklüğünden yardım diliyorum. Ya Allah! Ya Allah! Ya Allah! Nübüvvetin nuru hakkı için Ya Muhammed! Ya Muhammed! Ya Muhammed! Velayet nurunun hakkı için Ya Ali! Ya Ali! Ya Ali!" Diğer dualarda ise ayrı ayrı Allah'a, Hz. Muhammed'e, Hz. Ali'ye Ehlibeyt'e ve On İki İmam'a hitap vardır.

Bektaşî Tercemanları, bir dua kitabıdır. Duanın muhatabı Allah'tır. Allah'a dua edenlerin temiz bir kalple ve kuvvetli duygularla Allah'a yönelmesi beklenir. Doğal olarak *Bektaşî Tercemanları* adlı kitapçığın gösterdiği ilk gerçek, sahip olunması gereken sağlam bir Allah inancıdır. Kitabın başlangıcında yer alan Münacaat'ta Bektaşilik'teki Allah inancının ana hatları çizilmiştir. Burada Allah'ın ezeli ve ebedi oluşuna, büyüklüğüne, gücüne ve kullarına çok yakın oluşuna vurgu yapılarak onun vasıfları sıralanmıştır. Kurban Terceman'ında da benzer şekilde Allah'ın tek ve yüce oluşu vurgulanır. Allah, bu eserde "Rahman", "Rahim", "Şah" gibi sıfatlarla anılır.

Bektaşî Tercemanları adlı kitapçıkta Hz. Muhammed'in adı çok yerde geçer. Başta yer alan Münacaat'ta Allah'tan Hz. Muhammed'in hürmetine duaların kabulü talep edilir. Nad-ı Ali duasında da duaların kabulü için Hz. Muhammed vesile kılınır. Terceman-ı İkrar'da Hz. Muhammed, mürşit olarak yer alır. Kitapçıkta Hz. Muhammed'e pek çok kez salâvat getirilir. Hz. Muhammed dualarda "Ahmed", "Mahmud" şeklinde anılır.

Hz. Muhammed ile birlikte Hz. Ali ve Ehlibeyt de sıklıkla anılır. Kitapçığın başında yer alan Münacaat'ta "İhtiyaç ve talebimi Muhammed (as) ve temiz ve tahir kıldığın Ehlibeyt'in hürmetine yerine getir" denilerek Ahzap suresinin

---

⁵ Araf Suresi 23. ayetin meali: "(Âdem ve eşi) dediler ki: 'Rabbimiz! Biz kendimize zulmettik. Bizi bağışlamaz ve bize acımazsan, mutlaka ziyan edenlerden oluruz'" (Kuran-ı Kerim, 2013, s. 152).

⁶ İnsan (Dehr) Suresi 28. ayetin meali: " Onları biz yarattık ve bağlarını (eklemlerini) sıkıca bağladık. Dilediğimizde onların yerlerine benzerlerini getiririz" (Kuran-ı Kerim, 2013, s. 579).

33.ayeti hatırlatılır. ⁷ Çünkü ayete göre Ehlîbeyit tertemiz kılınmıştır. Bektaşî inancında Ehlîbeyit, Hz. Muhammed, Hz. Fatıma, Hz. Ali, Hz. Hasan, Hz. Hüseyin'den oluşur. Bu kişiler Allah'ın iradesiyle tertemiz kılınmıştır (Noyan, 2006, s. 46).⁸ Peygamberin ailesini ve ehlibeyti sevmek anlamındaki tevella ile peygamberin ailesini ve ehlibeyti sevmeyenleri sevmemek anlamındaki teberra inançları da vurgulanır. Örneğin tarikata girecek kişilerin okuyacağı İkrar Tercemanı'nda Ehlîbeytin hizmetkârı olmanın karanlıktan doğru yola geçiş olduğu bildirilerek tevellaya yer verilir. Tıraş Tercemanı'nda Ehlîbeyt'e vefa göstermenin önemi vurgulanır. Ziyaretname Duası'nda ise Hz. Muhammed ve Ehlîbeyt'e zulmedenlere lanet edilerek teberra inancı en sert şekli ile yer bulur.

Ehlîbeyt'ten olan Hz. Ali'nin, Hz. Fatıma'nın, Hz. Hasan'ın ve Hz. Hüseyin'in de adlarına dualarda yer verilmiştir. Özellikle salâvatlarda Hz. Muhammed, Hz. Ali, Hasan, Hz. Hüseyin birlikte anılır, onlara yüksek sesle salavat getirilir. Nad-ı Ali Duası, bütünüyle Hz. Ali'ye ayrılmıştır. Duada Hz. Ali'nin adını vesile edilerek yapılan duaların Allah katında kabul olacağı söylenir. Hz. Muhammed'in "Ali'den daha yiğit, Zülfikar'dan daha güçlü kılıç yoktur" (Sabırî, 2008, s. 193) hadisine yer verilir. Terceman-ı Ab-ı Tuhur'da Hz. Ali'nin Kevser'in sakisi olduğu ifade edilir. Kitapçıkta Hz. Ali, Murtaza, Haydar, Ebu Turab gibi lakaplarıyla anılır.

Salavat-ı Şerife'de "Allah'ım seyyidemiz ve iki âlem kadınlarının seyyidesi Fatime Zehra" denilerek Hz. Muhammed'in kızı ve Hz. Ali'nin eşi Hz. Fatıma anılır. Münacaat'ta Allah'ın Fatır sıfatı üzerinden Hz. Fatıma dualar için vesile kılınır. Hz. Fatıma'nın yanında anılan bir diğer kadın, Hz. Muhammed'in eşi ve Hz. Fatıma'nın annesi Hz. Hatice'dir. Salavat-ı Şerife'de Hz. Hatice'ye salavat getirilmiştir.

Bektaşî Tercemanları adlı kitapçıkta anılan kişiler arasında Bektaşîlikte saygıyla anılan ve büyük önem verilen On İki İmam da vardır. Salavat-ı Şerife'de İmam Ali el Murtaza, İmam Hasan Mücteba, İmam Hüseyin, İmam Ali Zeynel Abidin, İmam Muhammed Bakır, İmam Cafer-i Sadık, İmam Musa Kazım, İmam Ali Rıza, İmam Muhammed Taki, İmam Ali Naki, İmam Hasan Askeri ve İmam Muhammed Mehdi'nin adı sırasıyla anılmış, hepsine salavat getirilmiştir.

İkrar Tercemanı'nda Hünkâr Hacı Bektaş Veli'ye bağlılık da bildirilmektedir. Alevî- Bektaşî inancının temsilcisi olmasının yanında Türk tasavvuf edebiyatının Anadolu'da gelişen ürünlerinin ortaya çıkmasında da öncü kabul edilen (Güzel,

⁷ Ahzap Suresi 33. ayetin mealinin ilgili kısmı: "...Kuşkusuz Allah, yalnızca siz ehl-i beytten her türlü pislîği gidermek ve sizi tertemiz yapmak istiyor" (Kuran-ı Kerim, 2013, s. 421).

⁸ Bedri Noyan Dede Baba aynı yerde On İki İmam'ın da ayet kapsamında olduğunu söylemiştir (Noyan, 2006: 46).

2014, s. 646) Hacı Bektaş Veli, terceman kitapçığında “Pirim üstadım Hacı Bektaş Veli, evliyaların kutbudur” cümlesiyle anılmıştır. Ona bu şekilde verilen verilen ikrar, “Kutb-u evliya” olarak kabul edilen Hünkâr Hacı Bektaş Veli’ye bağlılığın bir ifadesidir.

Bektaşî Tercemanları adlı kitapçığın tarikat muhipleri ve dervişler için hazırlandığı açıkça anlaşılmaktadır. Tac, ikrar, post, meydan taşı, teslim (taşı), tıraş, çırağ (çerağ) gibi tarikat alametlerine ait tercemanlar tarikat kapısı içindir. Ancak Bektaşilikte insanı olgunluğa ulaştıran Dört Kapı’nın (Şeriat, Tarikat, Marifet, Hakikat) birbirinden ayrılmaz bir bütün olduğunu (Özdemir, 2020, s. 260-261) dikkate aldığımızda şeriat ibadetlerine de yer verilmesi veya dolaylı yollardan şeriat ibadetlerinin anılması şaşırtıcı değildir. Abdest ve boy abdesti için niyet metinlerinin olması, aynı metinlerde namazdan, Şerh-i Ziyaretname’de “sabah namazı vakti”nden bahsetmesi şeriatın temel ibadetleriyle doğrudan ilgilidir.

Sonuç

Bektaşî Tercemanları adlı kitapçık, Bektaşî tarikatının bağlıları için hazırlanmış bir metindir. Büyük Çamlıca Dergâhı’na devam eden muhipler için resmi bir kılavuz kitabıdır. Dergâhın postnişini Nuri Baba’nın mührünün kitapçığın sonunda olması son derece önemlidir. Bu durum bize başka Bektaşî dergâhlarında da bu türden resmi yayınların olabileceğini düşündürmektedir. Bu bağlamda yazma kütüphaneler ve kişisel koleksiyonlar taranarak benzer yayınların izi sürülmelidir. Gülbanklar ve tercemanlar, Bektaşî inancının temel metinleri arasındadır. Bu nedenle bütün yazma kütüphaneleri taranarak ve yaşayan Bektaşîlerin erkânlarının kayda geçirilerek bütün gülbank ve tercemanlar tek cilt altında toplanmalıdır.

Bektaşî Tercemanları adlı kitapçığın önemi, Bektaşî tarikatına bağlı olanların gerçek inanç, ibadet ve duygularını yansıtmasıdır. Bu bağlamda Bektaşîlikteki uygulama ve törenlerin üzerinde çalıştığımız *Bektaşî Tercemanları* türünden iç metinler üzerinden aydınlatılması gerekmektedir. Bektaşî gülbank ve tercemanları akademik çalışmalarda daha titizlikle incelenmeli ve daha çok referans gösterilmelidir.

Çıkar Çatışması: Yazar tarafından çıkar çatışması beyan edilmemiştir.

Destek ve Teşekkür: Yazar tarafından destek ve teşekkür beyan edilmemiştir.

Katkı Payı: Yazarlar çalışmaya eşit oranda katkı yaptıklarını beyan etmişlerdir.

KAYNAKÇA

- 📖 Cebecioğlu, E. (2005). *Tasavvuf Terimleri ve Deyimleri Sözlüğü*. İstanbul: Anka.
- 📖 Dilçin, C. (2009). *Yeni Tarama Sözlüğü*. Ankara: Türk Dil Kurumu.
- 📖 Duymaz, A. (2018). Alevi-Bektaşî Belleğine Cönklerden Katkılar: Terceman ve Gülbanklar. *IV. Uluslararası Alevilik ve Bektaşîlik Sempozyumu Bildiriler Kitabı* (Cilt 1). Ankara, s. 437-448.
- 📖 Erdem Kük, D. G. (2021). *Alevi-Bektaşî Gülbankları-Bağlam Merkezli Bir Yaklaşım*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Pamukkale Üniversitesi/ Sosyal Bilimler Enstitüsü, Denizli.
- 📖 Ersal, M. ve Ersöz S. (2013). Alevi Gülbenglerinin Temel Yapısı Üzerine Bir Değerlendirme. *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi*, 65, 53-80.
- 📖 Eyüboğlu, İ. Z. (2010). *Bütün Yönleriyle Bektaşîlik*. İstanbul: Derin.
- 📖 Gezer, Ş. (2017). *Kırgız Destanlarında Mitolojik Unsurlar*. (Yayımlanmış Doktora Tezi). Erciyes Üniversitesi/ Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri.
- 📖 Güzel, A. (2014). *Dinî-Tasavvufî Türk Edebiyatı El Kitabı*. Ankara: Akçağ.
- 📖 Kaya, D. (2014). *Türk Halk Dünyası Ansiklopedik Türk Halk Edebiyatı Kavramları ve Terimleri Sözlüğü*. Ankara: Akçağ.
- 📖 Koç, M. (2021). Bektaşî Babaları ve Diğer Tekkelerde Bektaşîleşmeye Dair Revnakoğlu Dosyalarından Tespitler. *TUDED*, (61) 1, 379-409.
- 📖 *Kuran-ı Kerim* (Haz. Murtaza Turabi). (2013). İstanbul: Kevser.
- 📖 Maden, F. (2010). *Bektaşî Tekkelerinin Kapatılması (1826) ve Bektaşîliğin Yasaklı Yılları*. (Yayımlanmış Doktora Tezi). Gazi Üniversitesi/ Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- 📖 -----. (2019). *İstanbul Bektaşîleri*. Ankara: Gazi Kitabevi.
- 📖 -----. (2020). İstanbul'un Dini, Sosyal ve Kültürel Hayatında Bektaşîlik. (Hazırlayan A. Yılmaz Soyger), *Uluslararası Hacı Bektaş Veli ve Takipçileri Sempozyumu Bildiri Kitabı* (s. 241-276). İstanbul: Türk Ocakları İstanbul Şubesi.
- 📖 Noyan, B. (2002a). Balım Sultan Erkan-namesi Merkezli Geleneksel Bektaşîliğe Ait Bir Ritüel Örneği: İkrar. *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi*, 40, 53-104.
- 📖 -----. (2002b). *Bütün Yönleriyle Bektaşîlik ve Alevilik* (Cilt V). Ankara, Ardıç.

- 📖 ----- (2003). *Bütün Yönleriyle Bektaşilik ve Alevilik* (Cilt VI). Ankara, Ardıç.
- 📖 ----- (2008). *Bütün Yönleriyle Bektaşilik ve Alevilik* (Cilt VII). Ankara, Ardıç.
- 📖 Öz, B. (2001). *Dünyada ve Türkiye’de Alevi-Bektaşî Dergâhlar*. İstanbul: Can.
- 📖 Özdemir, A. R. (2017). *A’dan Z’ye Alevilik: Başlangıç Kitabı*. Ankara: Kripto.
- 📖 ----- (2020). Alevi-Bektaşî Yolunda Dört Kapı Kavramı. *e-Makalat Mezhep Araştırmaları Dergisi*, 13 (1), 249-283.
- 📖 ----- (2021). Alevi-Bektaşî Yolunda İman Getirmek Kavramı. *Edebali İslamiyat Dergisi*, 5 (1), 1-26.
- 📖 Teber, Ö. F. (2007). “Bektâşî Tercümanları”, *EKEV Akademi Dergisi*, XI/31, 209-216.
- 📖 Sabırî, A. R. (2008). *1001 Hadis Işığında İmam Ali (as)*. İstanbul: Kevser.
- 📖 Soyger, A. Y. (2019). *Hünkâr: Ansiklopedik Bektaşilik Sözlüğü*. İstanbul: Post.
- 📖 Uzun, M. İ. (1996). Gülbank. C. 14. *TDVİA*. İstanbul: TDV, 232-235.
- 📖 Üçer, C. ve Sarı, R. (2020). Dua, Gülbank ve Tercümanlar Üzerinden Alevî Nitelemeli Gelenek Hakkında Bazı Değerlendirmeler. *e-Makâlât Mezhep Araştırmaları Dergisi*, XIII (2), 357-398.
- 📖 Yıldırım, R. (2020). *Menâkıb-ı Evliyâ (Buyruk)*. İstanbul: Yapı Kredi.

EKLER

1) Bektaşî Tercemanları (Günümüz Türkçesi)

[484-a] Münacat

Esirgeyen ve bağışlayan Allah'ın adıyla.

Allah'ım sen ilksin, senden önce hiçbir şey yoktur ve senden sonra bir şeyin olmadığı sonsun. Sen zahirsin üstünde hiçbir şey olmayan. Kendinden başka yakini (mutlak bilgi) olmayan batınsın. Her şeyden sonra baki kalacak olan, kulların şah damarından daha yakın olan sensin. Ey her dilediğini yapan! Ey kişinin kalbiyle kendisi arasına hulul eden! Ey yüce görüş, bakış ve ufkun sahibi! Ey kendisinin bir benzeri olmayan, duyan ve gören! Ey her şeyi yapmaya muktedir olan! İhtiyaç ve talebimi Muhammed (as) ve temiz ve tahir kıldığın Ehlibeyt'in hürmetine yerine getir.

Salavat-ı Şerife

Esirgeyen ve bağışlayan Allah'ın adıyla.

Allah'ım tam teslimiyetle esenlik ver. Peygamberlerin efendisi Muhammed Mustafa'nın nurunu artır ve bereketlendir. Efendimiz ve evliyaların efendisi İmam Ali el Murtaza'nın nurunu artır ve bereketli kıl. Allah'ım seyyidemiz ve iki âlem kadınlarının seyyidesi Fatime Zehra'nın nurunu artır ve bereketli kıl. Onun ve müminlerin annesi Hatice Kübra'nın da nurunu artır ve bereketli kıl. Allah'ım tam bir teslimiyetle efendimiz İmam Hasan Mücteba'ya esenlik ver, nurunu arttır ve bereketli kıl. Allah'ım Kerbela'da mazlumca şehid olan efendimiz İmam Hüseyin'e tam bir teslimiyetle esenlik ver, nurunu arttır ve bereketli kıl. Allah'ım efendimiz, imamımız Ali Zeynel Abidin'e tam teslimiyetle esenlik ver, nurunu arttır ve bereketli kıl. Allah'ım efendimiz, imamımız Muhammed Bakır'a tam teslimiyetle esenlik ver, nurunu arttır ve bereketli kıl. Allah'ım efendimiz, imamımız Cafer-i Sadık'a tam teslimiyetle esenlik ver, nurunu arttır ve bereketli kıl. Allah'ım efendimiz, imamımız Musa Kazım'a tam teslimiyetle esenlik ver, nurunu arttır ve bereketli kıl. Allah'ım efendimiz, imamımız Musa oğlu Ali Rıza'ya tam teslimiyetle esenlik ver, nurunu arttır ve bereketli kıl. Allah'ım efendimiz, imamımız Muhammed Taki'ye tam teslimiyetle esenlik ver, nurunu arttır ve bereketli kıl. Allah'ım efendimiz, İmam Ali Naki'ye tam teslimiyetle esenlik ver, nurunu arttır ve bereketli kıl. Allah'ım efendimiz, İmam Hasan el Askeri'ye tam teslimiyetle esenlik ver, nurunu arttır ve bereketli kıl. Allah'ım efendimiz, Muhammed Mehdi'ye tam teslimiyetle esenlik ver, nurunu arttır ve bereketli kıl. Allah'ın esenliği ve selamı onların hepsinin üstüne olsun.

Ediyye-i Mahsusa

Allah'ım bunlar bizim imamlarımız, efendilerimiz, önderlerimiz, büyüklerimiz ve şefaathçilerimiz. Onları veli edinmişiz. Onların düşmanlarından

dünyada da ahirette de uzağız. Allah'ım onları veli edineni sev, onların düşmanlarını düşman bil. Onlara yardım edene yardım et. Onları terk edeni sen de terk et. Onlara zulmeden lanet et. Onların şialarına (takipçilerine) yardım et. Onlarla mücadele edeni cezalandır. İnsan ve cinlerden olan tüm düşmanlarını birincisinden sonuncusuna kadar din gününde helak eyle. Allah'ım onların sevgilerini artır ve şefaathleriyle rızıklandır. Bizleri onlarla beraber haşır eyle. Onların sancağı altında toplanmayı fazlın, keremin, cömertliğın, ihsanın ve rahmetinle nasip eyle. Ey merhametlilerin en merhametlisi. Ey yardım edenlerin en hayırlısı. Allah'ın esenliği efendimiz Muhammed'e ve onun güzel ve temiz ailesinin nurunun üzerine olsun.

Nad-ı Ali

Esirgeyen ve bağışlayan Allah'ın adıyla.

Zorda kaldığında İmam Ali'yi çağır. O üstünlüklere sahiptir. Tüm sıkıntı ve güçlüklerinde ondan yardım dile. Allah, onun adıyla ihtiyaçlarını yerine getirecektir. Tüm sıkıntı ve güçlüklerimde nurunun büyüklüğünden yardım diliyorum. Ya Allah! Ya Allah! Ya Allah! Nübüvvetin nuru hakkı için Ya Muhammed! Ya Muhammed! Ya Muhammed! Velayet nurunun hakkı için Ya Ali! Ya Ali! Ya Ali! Edrikni, edrikni, edrikni (Beni anla ve yardım et) Ya Ali. Ey Hasan'ın babası, ey Hüseyin'in babası, ey toprağın babası. Sıkıntılarımı çöz ey dinin serveri, hesap gününün şefaath edeni, cemel ve kemal sahibi, ey heybet ve celal sahibi. Allah'ım Hüseyin'in hakkı için atasının, babasının, annesinin, kardeşinin ve oğlunun hürmetine, beni içinde bulunduğum sıkıntı ve belalardan kurtar. İlahım! Merhametlilerin en merhametlisi, rahmetinin hakkı için ey yardım edenlerin en hayırlısı, ey gönülleri ve gözleri çeviren, rızanın hakkı iyi kullarına iştiaqlı olup görmek için kalplerimizi ve gönüllerimizi çevir. Ali'den daha yiğit, Zülfikar'dan daha güçlü kılıç yoktur. Rabbimiz, Muhammed ve Haydar'ın hakkı için bizlerden duamızı kabul eyle.

Terceman-ı Dari

Esirgeyen ve bağışlayan Allah'ın adıyla.

Rabbimiz biz nefsimize zulmettik. Eğer bizi bağışlamaz ve merhamet etmezsen hüsrana uğrayanlardan oluruz. Allah eyvallah. Yüzüm yerde özüm darda erenler meydanında Hak Muhammed Ali yolunda canım kurban tenim tercüman. Bu fakirden ağrınmış incinmiş can kardeşler var ise dile gelsin bile gelsin. Allah eyvallah.

Terceman-ı Tac

Esirgeyen ve bağışlayan Allah'ın adıyla.

Erenler aşkına kemter kemine (en naçiz kul) yüzümü yerdeki toprağa sürdüm. Kaygusuz'dan izzet ile tac giydim. Hû diyelim erenlerin demin.

Muhammed'in cemali İmam Hasan, Hüseyin ve Ali'nin kemali için yüksek sesle salavat. Erenlerin hakkı hayırlı himmet. Allah için. Allah eyvallah. Hû dost.

Niyet-i Vuzuğ

Niyet eyledim namazın vacibatı ve temizlenip Yüce Allah'a yakın olmak için abdest almaya, Hû dost.

Niyet-i Gusul

Niyet eyledim şeriatın öngördüğü maddi pisliklerden arınıp Allah'a yakın olmak için boy abdesti almaya. Namazın vacibatı için Hû dost.

Terceman-ı İkrar

Övgüler Allah'a aittir. Ben can-ı gönülden Allah'ın has bir kulu oldum. Aşk ile Ehlibeyt'in hizmetkârı olup karanlık yoldan doğru yola adım attım. Gaflet uykusundan uyandım. Gönül gözünü açtım. On İki İmam bendesiyim. Güruh-u Naci'denim. Yetmiş iki fırkadan uzağım. Mezhebim ayrıdır, hak olan Caferi'yim. Yanlışım yok benim. Pirim üstadım Hacı Bektaş Veli, evliyaların kutbudur. Hak deyip ikrar verdim. Erenlere bel bağladım. Muhammed mürşidim, Murteza rehberimdir. Muhammed'in cemali, İmam Hasan, İmam Hüseyin Ali'nin kemali için yüksek sesle salavat.

Şerh-i Ziyaretname

Bu ziyaretnameyi Muharrem ayının onuncu günü gün doğmadan sabah namazı vaktinde 110 (yüz on) kere okuyalar. **Ziyaretname Duası:** Allah'ım birinci zalimden sonuncusuna kadar Muhammed ve Ehlibeyt'inin hakkına zulmedenlere ve onlara tabi olanlara lanet eyle. Allah'ın Hüseyin'in başına bu musibetin gelmesinde gayreti, çabası olanlara biat edip tabi olanlara, katlinde dahil olanların tamamına lanet eyle. Selam senin üzerine ey Eba Abdullah (İmam Hüseyin)! Ve (selam) senin yanında yer alan ruhlara olsun! Gece ve gündüz var oldukça benden sana ebedi Allah'ın selamı olsun. Allah'tan isteğim senin ziyaretini bana nasip etmesi. Selam Hüseyin'in üzerine, Hüseyin'in oğlu Ali'nin üzerine, Hüseyin'in evlatlarının üzerine ve Hüseyin'in yarenlerine üzerine olsun.

Münaccat

Ya Mahmud, Muhammed'in hakkı için, ya Aliy, Ali'nin hakkı için, ya Fatır (yeri göğü yaratan) Fatime-i Zehra'nın hakkı için, ya Muhsin (güzellik veren) Hasan'ın hakkı için, ya İhsan sahibi, Hüseyin'in hakkı için... **Diğer Münacaat** Ey gazaplandığımda edeplendiren, ey bela ve sıkıntılarımda yardım eden. Göreceğin her yerde beni koru, kurtar. Her kaza ve musibette beni gözet ve bana yeterli gel, ey yetişip edeplendiren. Her ihsan ve güzellik senden gelir, lutfeyle ey yetiştirip edeplendiren.

Terceman-ı Âb

Salam Hüseyin'in üzerine, Allah'ın laneti onun katilinin üzerine olsun.

Terceman-ı Veda

Allah'ın adıyla. Allah Allah. Ulaşmanın kadri bayram ve mutluluk oldu. Ay yüzün kıyamet günü son dem oldu. Kederin zahir oldu. Gelmek istemekle, gitmek izinle. Muhammed'in cemaline, İmam Hasan, Hüseyin ve Ali'nin kemali üzerine yüksek sesle salavat.

Terceman-ı Eşik

Eşiğine başımı ve gönlümü koymuşum ki, vücudum saf ve temiz olsun. Senin eşiginde benim ihtiyaçlarımın düğümü çözülür. Bu fakire Muhammed'in cemali, İmam Hasan'ın, Hüseyin'in ve Ali'nin hakkı için nazar kıl. Onların üzerine yüksek sesle salavat.

Terceman-ı Çamaşır

Esirgeyen ve bağışlayan Allah'ın adıyla.

Dilersek onları değiştiririz de yerlerine, onlara benzer başkalarını getiririz. Muhammed'in cemali, İmam Hasan, Hüseyin ve Ali'nin kemali üzerine yüksek sesle salavat.

Terceman-ı Post

Allah'ın adıyla. Dostun cemalinin sırrıyla, Âdem'in yüzünün hürmetine, yedi elestü mihrabının sınırlarına, postun dört köşesine, ayn-i cem erenlerine Hû dost. Muhammed'in cemaline, İmam Hasan, Hüseyin ve Ali'nin kemali üzerine yüksek sesle salavat.

Terceman-ı Meydan Taşı

Bismillah. Allah dost. Hazır ve gaip, zahir batın ayin-i cem erenlerinin gül cemaline aşk olsun.

Terceman-ı Teslim

Bismillah. Erenler erkânı oldu, imanım gönülde, kalmadı şüphem, takıp teslim oldum, Hakk'a teslim. Erenler yoluna bu canım feda olsun. Muhammed'in cemaline, İmam Hasan, Hüseyin ve Ali'nin kemali üzerine yüksek sesle salavat.

Terceman-ı Tıraş

Tıraş olduk şükür çünkü safa bulduk. Ehlibeyt'e yüz sürüp bende olduk ve vefa gösterdik. "Tıraş olun" ayeti nazil oldu. Mustafa da onun için tıraş oldu. Muhammed'in cemaline, İmam Hasan, Hüseyin ve Ali'nin kemali üzerine yüksek sesle salavat.

Terceman-ı Hata

Bismillah. Hata ettim suçumu bağışla ey Şah. Mustafa'nın hakkı ve Şehid-i Kerbela'nın ulu dergâhının sırrının hakkı için. Zalim olduk, Rabbimiz bağışlanma diliyoruz. Muhammed'in cemaline, İmam Hasan, Hüseyin ve Ali'nin kemali üzerine yüksek sesle salavat.

Terceman-ı Türbe

Bismillah cemalindir. Çünkü nur-u ilahi sensin. Ey Hakk'ın mazharı, cümlenin post ve penahı senin ayağının toprağıdır. Erenler başının tâcı ve külâhı sana niyâz olsun. Dünyanın ve ahiretin, dinin ve dünyanın padişahı sensin. Her ne tarafa dönerseniz Allah'ın yüzü oradadır. Muhammed'in cemaline, İmam Hasan, Hüseyin ve Ali'nin kemali üzerine yüksek sesle salavat.

Terceman-ı Çırağ [Çerağ]

Bismillah. Mustafa'nın ailesinin çırağı aydınlandı. Fakirler ehline yol gösteren delil oldu. Canı gönülden, riyasız, derinden salavat verelim gönderilmiş Ahmed'in ve Ali Murtaza'nın ruhuna. Muhammed'in cemaline, İmam Hasan, Hüseyin ve Ali'nin kemali üzerine yüksek sesle salavat.

Terceman-ı Vahdet

Bismillah. Allah yücedir ve bereket sahibidir. Mülk, O'nun kudret elindedir. O'nun her şeye gücü yeter. Ey itimat edilen yardımcı, Allah'ım imdadıma yetiş. Ey Samed, doğmamış, doğurulmamışsın. Senin bir benzerin yoktur. Yattım sağıma, döndüm soluma, sığındım Süphan'ıma, mürşidime, rehberime. Kalkarsam Allah, kalkmazsam amentü billah (Allah'a iman ettim). De ki: O, tekdir. Ey Hazret-i Hak, Muhammed'in cemaline, İmam Hasan, Hüseyin ve Ali'nin kemali üzerine yüksek sesle salavat.

Terceman-ı Kurban

Bismillah. Ferman-ı celil, kurban-ı Halil, delil-i Cebrail, tekbir-i İsmail, azamet-i Huda. Tekbir. Allahu ekber, Allahu ekber. Hamd övgü Allah'a aittir. Allah vasf ettiğiniz her şeyden büyüktür. O'ndan başka ilah yoktur. Ancak Allah vardır. Güç ve kuvvet sahibi Allah'tır. O, yücedir ve azamet sahibidir.

Terceman-ı Ab-ı Tuhur

Temiz suya susamışım nasip et ey Allah'ım. Saka eyleyip susuzluğumu gider. Muhammed Mustafa'ya Kevser'in sakisi oldu Ali Murtaza. Gözümün yaşını sel ettim. Hüseyin sakiyi Kerbela'ya. Susuzluğun giderilsin Ey Hüseyin. Allah'ın selamı Hüseyin'in üzerine olsun. Allah'ın laneti Hüseyin'in katilinin üzerine olsun.

[492-b] Benden bu salavat-ı şerifi kıraat etmemi istediği zaman Kâsım pâşa'da duran Kulaksız'daki mezarı güzel kokan çok azizlerimizden Seyyid Şeyh

Osman emîrû'l-Hâşîmi Efendi hazretlerinin temiz sülalesinden hala dergâh-ı şerîfte post nişin olan Seyyid Şeyh risaletli Muhammed Hamdi efendinin manevi torunu Muhammed Emin Süreyya'ya eski ulemanın usulü gereği ve temiz kalmak şartıyla zekat toplama izni verdim. Ehlibeyt'in ayağının tozu Muhammed Nûri Bâbâ. Hazret-i Pîr Hünkâr Hacı Bektâş Veli'nin (Allah toprağını kutsasın) halifesi, fakirlerin hizmetçisi, Üsküdâr taraflarındaki Büyük Çamlıca'da yerleşmiş Hazret-i Tahir Bâbâ evliyanın evladı.

16 Muharremü 1306 gecesi rehberi mûsîki-i hümâyun kol ağalarından İbrahim Efendi.

[Mühürde yazanlar]

Mehmed (Muhammed) Nûrî Baba ʿan halife-i Hazret-i Pîr Post-nişîn Dergâh-ı Çamlıca-i kebîr. 288 zeki.

2) Bektaşî Tercemanları (Çeviri Yazı)

[484-a] (1) Münâcât

(2) Bismillahirrahmanirrahim

(3) Allahümme ente 'l-evvelü feylese kableke şey'ün ve ente'l-âhirü (4) feylese baʿdeke şey'ün ve ente'z-zâhirü feylese fevkake şey'ün (5) ve ente'l-bâtinü feylese dûneke şey'ün yâ kâ'inen kable (6) külli şey'in ve yâ bâkiyen baʿde külli şey'in yâ men hüve akrebü (7) ileyhi min habli'l-veridi yâ men hüve faʿâlün limâ yuridu (8) yâ men hüve yehûdü beyne'l-mer'i ve kalbihi yâ men hüve b7n-nazarî'l aʿlâ (9) ve hüve bi'l ufuki'l mübînü yâ men leyse kemislihi şey'ün ve hüve's- (10) semiʿul- basîrü ya men hüve ʿala külli şey'in kadîrun (11) akdı hâceti bi hakkı Muhammedin ve alihi't-tayyibine't- (12) tâhirîne

[484-b] (1) Salavât-ı Şerîfe

(2) Bismillahirrahmanirrahim

(3) Allahümme Salli vesellim ve zid ve bârik ʿala nûri seyyidina (4) ve seyyidi'l-enbiyâ-i Muhammedinil- Mustafa Allahümme Salli vesellim (5)ve zid ve bârik ʿala nûri seyyidina ve siyyidi'l-evliyâ-il-İmâmi (6) ʿAliyyi'l-murtaza Allahümme Salli vesellim ve zid ve bârik ʿala (7) nûri seyyidina ve seyyidetin nisâ-il-ʿalemîne Fâtımatî'z (8) zehra ve ʿala ümmihâ ve ümmü'l-mu'minine Hadiceti'l-kübra (9) Allahümme Salli ve sellim ve zid ve bârik ʿala nûri seyidinel-İmâmi (10) Hasani'l-mücteba Allahümme sallı vesellim ve zid ve bârik ʿala (11) nûri seyyidinel İmâmi Hüseyini'ş-şehidi'l-mazlûmi bi-arzı (12) Kerbela Allahümme Salli vesellim ve zid ve bârik ʿala nûri (13) seyyidinel-İmâmi Zeyne'l-ʿâbidin Allahümme Salli (14) vesellim ve zid ve bârik ʿala nûri seyyidinel-İmâmi Muhammedi'l- (15)Bâkır Allahümme sallı vesellim ve zid ve bârik ʿala nûri **[486-a] (1) seyyidinel İmâmi Ca'feri's-sâdık Allahümme sallı vesellim (2) ve zid ve**

bârik ʿala nûrı seyyidinel İmâmi Mûsel Kâzım (3) Allahümme salli vesellim ve zid ve bârik ʿala nûrı seyyidin el İmâmi (4) ʿAli Mûsa’r-Rızâ Allahümme salli vesellim ve zid ve bârik (5) ʿala nûrı seyyidinel İmâmi Muhammedi’t-Takîyyi Allahümme salli (6) vesellim ve zid ve bârik ʿala nûrı seyyidinel İmâmi ʿAliyyin Nakî (7) Allahümme salli vesellim ve zid ve bârik ʿala nûrı seyyidinel İmâmi (8) Haseni’l-ʿAskerîyyi Allahümme salli vesellim ve zid ve bârik (9) ʿala nûrı seyyidinel İmâmi Muhammedü’l-Mehdîyyi Salavâtullahi (10) ve selâmühü ʿaleyhim ecmaʿin.

(11) Edʿiyye-i Mahsûsa

(12) Allahümme inne ha ülai eimmetüna ve sadatüna ve fadatüne ve küberâüne (13) ve süfeâuine bihim netevellahü ve min adaihim neteberreü (14) fi’d-dünya ve’l-ahireti Allahümme ve âli men vâlâhüm (15) veʿâdi men ʿâda’hüm vensur men nasarahüm [486-b] (1) vahzül men hazelehüm ve’lʿan men zalemehüm vensür şîʿatehüm (2) vâʿkûb ʿala men cehadehüm ve ehlik ʿadüvvehüm mine’l –cinni (3) ve’l-insi ecmaʿine minel-evveline ve’l-ahirine ila yevmi’d- (4) din allahümme zid na muhabbetehüm verzükna şefâʿatehüm (5) vahşürna maʿahüm ve fî zümretihim ve fî tahtı livâ’ihim (6) bifadlike vecudike ve keramike ve ihsânike ve rahmetike (7) ya erhamerrahimin ve ya hayre’n-nâsirine ve sallallahü (8) ala nûrı seyyidina Muhammedin ve alihit-tayyibine’t-tâhirine.

(9) Nâd-ı ʿAli

(10) Bismillahirrahmanirrahim

(11) Nâdi ʿAliyyen mazhari’l-ʿacâbi be-ceddihü ʿavnen leke fi’n-nevâ’ibi li (12) ilallahü Teʿâlâ hacetün edʿuke küllehemmin ve gammin seyenceli (13) binûri ʿazametike yâ Allah yâ Allah yâ Allah ve binûri nübüvvetike (14) yâ Muhammed yâ Muhammed yâ Muhammed ve binûri vilâyetike yâ ʿAli yâ ʿAli (15) yâ ʿAli edrikni edrikni edrikni yâ ʿAliyyü yâ ebe’l- Hasani [487-a] (1) yâ ebâ’l-Hüseyn yâ ebâ’t-türâb halli müşkili serveri dîn (2) şâfiʿi yevmi’l-hisâb yâ sâhibe’l-cemâli ve’l-kemâli (3) yâ ze’l-heybeti ve’l-celâli Allahümme bihakkı’l-Hüseyn ve ceddih (4) ve ebih ve ümmih ve ahihi ve benihi hallisni min külli hemmin (5) ve gammin bimâ ene fihi ilahi birahmetike yâ erhamer-rahimin (6) ve yâ hayra’n-nâsirin yâ mukallibe’l-kûlûbi ve’l-ebşâri (7) kallib kûlubena ve basaranâ bihakkı rızâ’ike ve ru’yeti’l- (8) müştâkine’l-ahyâri lâ fetîa illa ʿAli lâ seyfe illa (9) zülfikâri Rabbena tekabbel minna bihakkı Muhammedin ve Haydarâ (10) Hû dost.

(11) Terceman-ı Dârü

(12) Bismillahirrahmanirrahim

(13) Rabbena zalemnâ enfüsenâ ve in lem tağfir lena ve terhemnâ leneküenne (14) mine’l-hâsirin Allah Allah Eyvallah yüzüm yerde özüm (15)

dârde erenler meydânında Hak Muhammed ʿAli yolunda cânım kurban. [487-b]
(1) tenim tercüman bu fakirden ağrınmış ve incinmiş can karındâş var (2) ise dile gelsün bile gelsün Allah Eyvallah.

(3) **Terceman-ı Tâc**

(4) Bismillahirrahmanirrahim

(5) Erenler ʿaşkına kemter-kemine yüzüm hak eyledim rûyı zemine (6) keyuben kaygusuzdan tâc ü ʿizzet hû diyelim erenlerin (7) demine bir cemâli Muhammed kemâli İmâmi Hasan ve İmâmi Hüseyin (8) ʿAli râ Bülend-i Salavât (9) Erenlerden haklı hayırlı himmet şeyʿen lillahi Allah Eyvallah Hû dost.

(10) **Niyet-i Vuzûʿa**

(11) Nneveytü en tevazze lî listibahatiʿs-salâti livücûbihi kurbeten (12) ilallallahi Teʿâlâ Hû dost.

(13) **Niyet-i Gusül**

(14) neveytü an ağsüle li defʿiʿl-hedesîʿş-şerʿiyyeti (15) listibahatiʿs-salâti livücûbihi kurbeten ilallahi teʿâlâ hû dost [488-a]

(1) **Terceman-ı İkrâr**

(2) Hamdü lillahi kim men oldum bende-i hâsü hüda canü dilden (3) ʿaşkile hem çâkeri âli ʿabâ râhı zulmetden çıkub doğru (4) yola basdım kadem hâb ü gafletden uyandım cân (5) güzün kıldım küşâ on iki İmâm bendesiyim hem gürihi (6) nâciyem yetmiş iki firkadan oldum berî dahî cidâ mezhebim (7) hak Caʿferidir iştibâhım yok benim pîrim üstâdım Hacı (8) Bektâş kutbı evliyâ hak deyüb bel bağladım ikrâr virüb (9) erenlere mürşidim oldu Muhammed rehberimdir Murtaza bir cemâli (10) Muhammed kemâli İmâm Hasan ve İmâm Hüseyin ʿAli râ bülendi salavât.

(11) **Şerh-i Ziyâretnâme**

(12) Bu ziyâret-nâmeyi Şehri Muharremüʿl-haramın onuncu günü sabâh (13) namâzı vakti gün doğmadan yüz on kerre okuyalar. (14) **Duʿây-ı Ziyâretnâme:** (15) Allahümmeʿlʿan evele zâlimin zaleme Hakka Muhammedin ve âle Muhammedin ve ahira [488-b] (1) tâbiʿin lehü ʿala zalike Allahümmeʿlʿan ʿisabete(?)lleti câhedetüʿl (2) Hüseyne ve şayaʿat ve bayaʿat ve tabaʿat ʿala katlihi Allahümmeʿl (3) ʿanhüm cemîʿan esselâmü ʿaleyke yâ eba ʿAbdillahi ve ʿAleʿl (4) ervâhilleti hallet bi-ganâʿike ʿaleyke minni selâmullahi ebeden (5) mâbakitu ve bakıyeʿl leylu veʿn-neheru velâ ceʿâlehullahu ahireʿl-ahdi (6) minni liziyâretike es-selâmü ʿaleʿl-Hüseyin ve ʿala ʿAli ibniʿl-Hüseyin (7) ve ʿala evlâdiʿl-Hüseyin ve ʿala eshâbiʿl-Hüseyin.

(8) **Münâcât**

(9) Bismillahirrahmanirrahim

(10) Yâ Mahmûd bi-hakkı Muhammedin ve yâ ʿAli bihakkı ʿAliyyin ve yâ Fâtıma bihakkın (11) Fâtımatı'z-zehrâ yâ muhsinü bi-hakkı'l-Hasan ve yâ ze'l-ihşâni (12) bi-hakkı Hüseyin diğêr münacat yâ ʿuddeti ʿinde (13) şiddeti vela gavsı ʿinde kürbeti ecirni biʿaynikeleti (14) lâtenamu ve ekfini bi-ruknikellezi lâ yerâmu her kaza ve her (15) belâ ve cefâ kanden gelür def ʿ eylesün perverdigâr [490-a] (1) her ʿatâ ve her kerem senden gelür lütuf eyle sen Perverdigâr.

(2) **Terceman-ı Âb**

(3) Selâmullahi ʿale'l-Hüseyin laʿnetullahi ʿala kâtılı'l-Hüseyin.

(4) **Terceman-ı Vedâʿ**

(5) Bismillahi Alla Allah kaderi visâlin ʿid u saʿâdet (6) mâh-ı cemâlin rûz-ı kıyâmet dem âhir oldu gam zâhir oldu (7) gelmek irâdet gitmek icâzet ber cemâli Muhammed kemâl-i İmâm (8) Hasan ve İmâm Hüseyin ʿAli râ Bülend-i salavât.

(9) **Terceman-ı Eşik**

(10) Eşiğine koymuşum men cân u ser ta vücûdum sâfi (11) ola hem çûzer eşiğinde budur hâcetim benim (12) kılasın hem bu fakire bir nazar ber cemâli Muhammed kemâl-i (13) İmâm Hasan ve İmâm Hüseyin ʿAli râ Bülend-i salavât.

(14) **Terceman-ı Çamaşûr**

(15) Bismillahirrahmanirrahim

[490-b] (1) ve izâ şî'nâ beddelnâ emsâlehüm tebdilen ber cemâli Muhammed kemâl-ı (2) İmâm Hasan ve İmâm Hüseyin ʿAli râ bülend-i salavât.

(3) **Terceman-ı Post**

(4) Bismillah sırrı cemâl-i dost bi-vechi âdem hututu heft (5) mihrâbı elest çâr-gûşe-i post ʿayn-ı cem erenlerine (6) hû dost ber cemâl-i Muhammed kemâl-i İmâm Hasan ve İmâm (7) Hüseyin ʿAli râ bülend-i salavât.

(8) **Terceman-ı Meydân Taşı**

(9) Bismillah Allah dost hâzır gâ'ib zâhir bâtın (10) ʿayn-ı cem erenlerin gül cemâline ʿaşk olsun.

(11) **Terceman-ı Teslîm**

(12) Bismillah erenler erkânı oldu imânım gönülde kalmadı (13) şekk ü gümânım takub teslim oldum men hakka teslîm (14) Erenler yoluna fedâ bu canım ber cemâl-i Muhammed kemâl İmâm (15) Hasan ve İmâm-ı Hüseyin ʿAli râ bülend-i salavât.

[491-a] (1) Terceman-ı Tıraş

(2) Çün tıraş olduk şükür bulduk safâ ehl-i beyte (3) bende yüz kıldık vefâ nâzil oldu âyet-i muhallikû (4) hem tıraş oldu anınçün Mustafa ber cemâl-i Muhammed kemâl-i (5) İmâm Hasan ve İmâm Hüseyin ʿAli râ bülend-i salavât.

(6) Terceman-ı Hatâ

(7) Bismillah hatâ itdim suçum ʿafveyle ey şâh (8) bi-hakkı Mustafa vü ʿâlî dergâh şehîd-i Kerbelâ sırrî (9) hakkıçün zalemnâ rabbenâ estağfurullah ber cemâli Muhammed (10) kemâl-i İmâm-ı Hasan ve İmâm-ı Hüseyin ʿAli râ bülend-i salavât.

(11) Terceman-ı Türbe

(12) Bismillah cemâlindir senin nûr-ı ilâhi ki sensin (13) cümlelerin post ve penâhı ayağın toprağı ey mazhar-ı (14) hak erenler başının tâc ü külâhı niyâz olsun (15) sana dünya ve ʿukba ki sensin din ü dünya pâdişâhı **[491-b]** (1) feeynemâ tûvellu fesemme vechullah ber cemâl Muhammed kemâl-i İmâm (2) Hasan ve İmâm Hüseyin ʿAli râ bülend-i salavât.

(3) Terceman-ı Çırâğ

(4) Bismillah rûşen oldu çün çırâğ-ı hânedân-ı Mustafa (5) ehl-i fakra oldu burhan delîl-i rehnümâ virelim (6) candan salavât ez derûn-ı bî riyâ ber revân-ı Ahmed-i Mürsel (7) ʿAliyyiʿr-murtezâ ber cemâl-i Muhammed kemâl-i İmâm Hasan ve İmâm (8) Hüseyin ʿAli râ bülend-i salavât.

(9) Terceman-ı Vahdet

(10) Bismillah tebârekellezi yebedihiʿlmülkü ve hüve ʿala külli şeyʿin kadîr (11) yâ gıyâseʿl-muʿtemedi allahümme mededî samedi samedi lem yelid ve lem (12) yüled velemye künlehu küfüven ehadü yatdım sağıma döndüm (13) soluma sığındım sübhânıma mürşidime rehberime (14) kalkamazsam Allah kalkamazsam amentü billahi kul hüvallahü ehadü (15) ya hazret-i hak ber cemâl-ı Muhammed kemâl-i İmâm Hasan **[492-a]** (1) ve İmâm Hüseyin ʿAli râ bülend-i salavât

(2) Terceman-ı Kurbân

(3) Bismillahi fermân-ı celîl kurbân-ı halîl delîl-i Cebrâʿil (4) tekbiri İsmâʿil ʿazamet-i hüdâ tekbîr Allahü Ekber Allahü Ekber (5) lâ ilahe illallahü vallahü Ekber Allahü Ekber ve lillahiʿl-hamdi sübhânellahi (6) veʿl-hamdülillahi velâ ilahe illallahu vallahü ekber velâ havle velâ kuvvete (7) illâ billahiʿl-ʿaliyyiʿl-ʿazîm

(8) Terceman-ı Âb-ı Tuhûr

(9) Teşneyim âb-ı tuhûre nasîb it yâ hüdâ sekâ (10) azub vir âb-ı enküri Muhammed Mustafa sekâ (11) olubdur sâkî-i kevser ʿAliyyiʿr Murtezâ sakâ

gözüm (12) yaşın sebîl itdim Hüseyini Kerbelâ sekâ (13) sekahüm yâ Hüseyin selâmullahi  ale'l-Hüseyin (14) la netullahi  ala kâtîli'l-Hüseyin (15) (mim mim mim)

[492-b] (1) Felemme'l-temese minni in kırâ'eti haza's-salavat-ı şerife

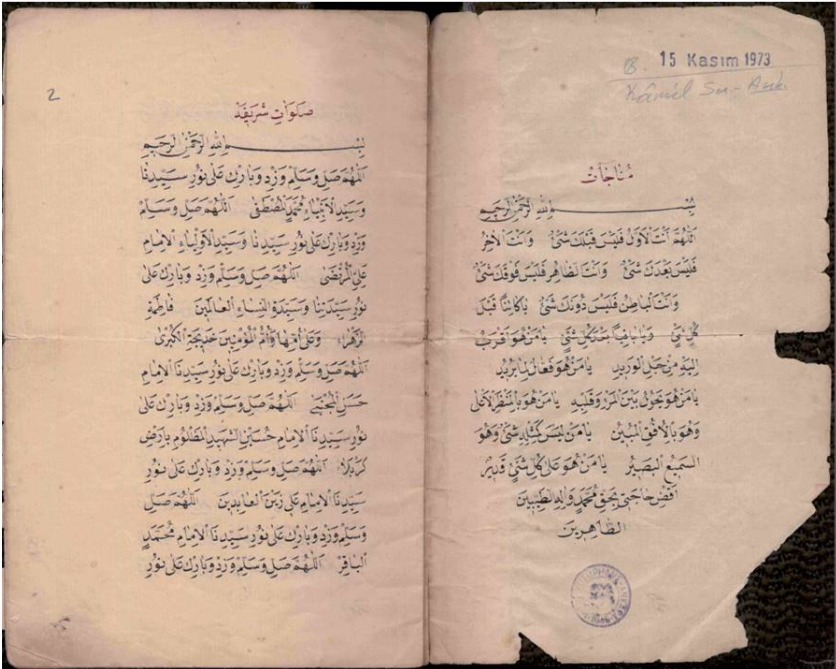
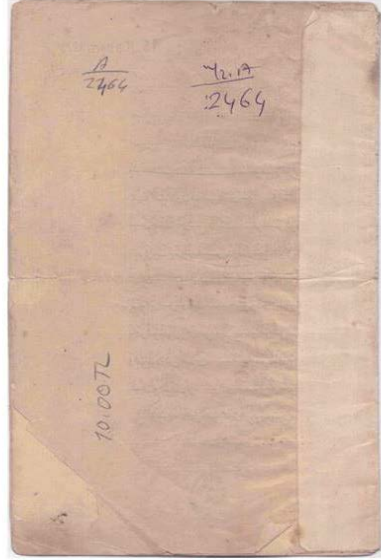
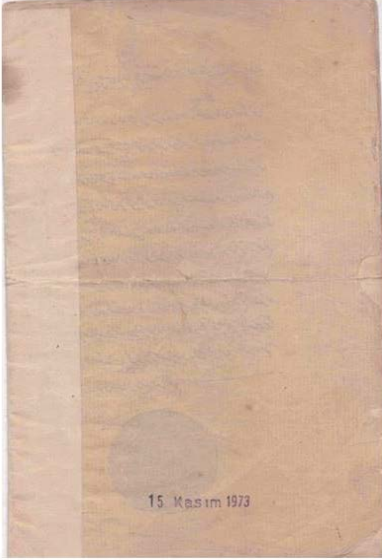
(2) Kâsım pâşa'da vâkı  kulaksızda define-i hâk-ı  ıtırnâk olan e  ızze-i (3) kirâmdan es-seyyid eş-şeyh  Osman emîr 'l-Hâşîmi Efendi hazretlerinin (4) sülâle-i tâhiresinden hala dergâh-ı şerîf post nişini (5) es-seyyid eş-şeyh risâletlü Muhammed Hamdi efendinin hafidi evlâd-ı ma neviyem (6) Muhammed Emin Süreyya el-keşfi ve ezente  ala sireti's-selef kemelti fela ey zekât ve mekân bi-şarta't-taharetî'l-kamileti ve etâ türâb-ı akdam (7) âl-i  abâ Muhammed Nûri bâbâ  an hulefa-i ve'l aktâb el Hazret-i Pîr (8) Hünkâr Hacı Bektâş Veli kuddise sırruh 'l-celî ve hâdim 'l fukarâ (9) bin evliya-i(?) hazret-i Tahir Bâbâ elkâ'in fî'l-Çamlıca'l-kebîr min livâ-i (10) hatta Üsküdâr fi 16 Muharrem 'l -harâm sene 1306 nın gicesi rehberi m sîki-i (11) h m yun kolağalarından İbrahimEfendi

[M h r]

Mehmed (Muhammed) N r  Baba  an halife-i hazret-i p r Post-nişin dergâh-ı Çamlıca-i keb r 288 zeki

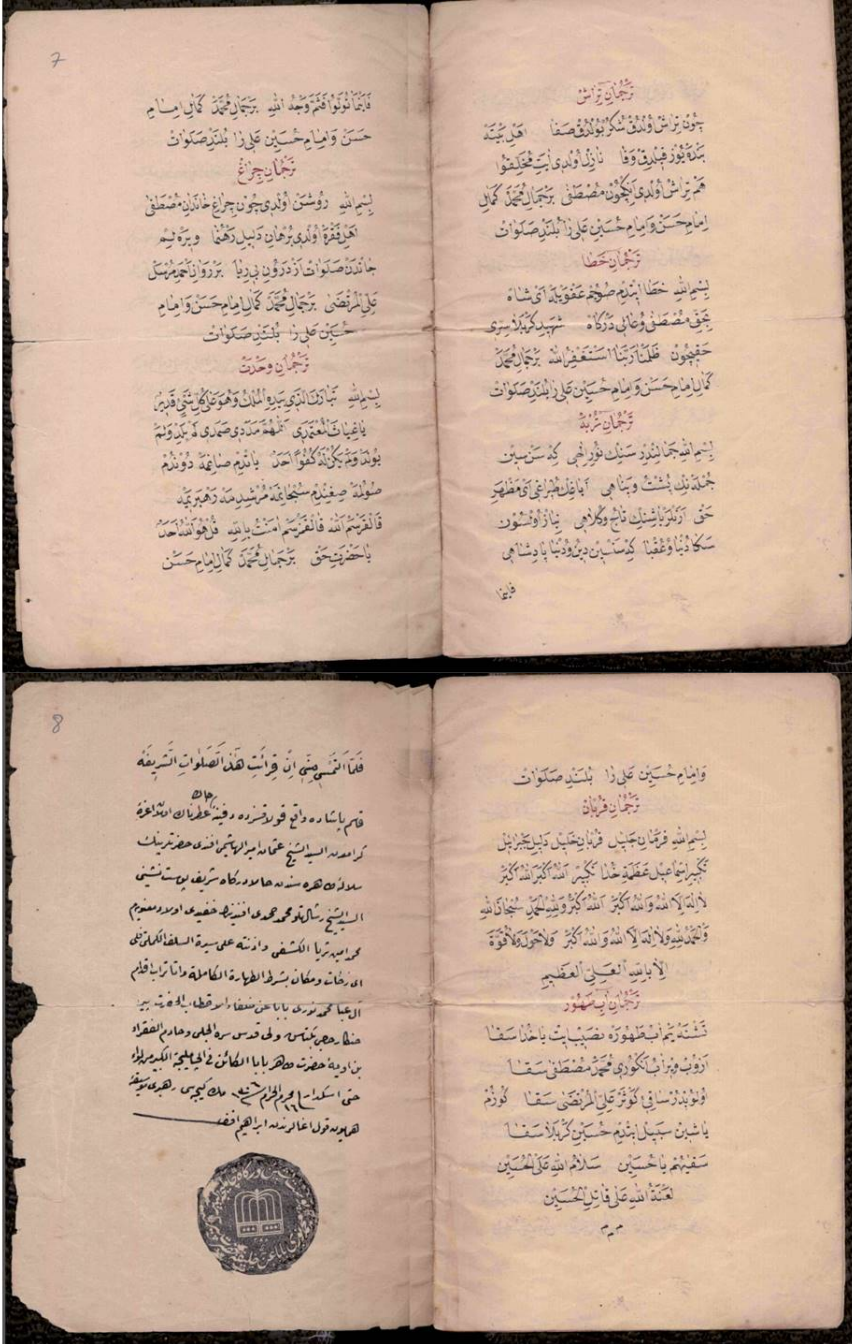

3) *Bektaşî Tercemanları* Orijinal Metin

4) Görseller

Çamlıca dergâhı eski postnişini merhum Mehmet Nuri Baba
(Oytan, 1960: 2/96).

Bektaşî Tercemanları kitapçığının sonunda yer alan mühür. Mühürde, "Mehmed (Muhammed) Nûrî Baba can halife-i Hazret-i Pîr post-nişîn Dergâh-ı Çamlıca-i Kebîr, 288 zeki" yazılıdır.